

Landsbyhistorier (Historisk Atlas Fyn)

Anne Melillo, Odense Katedralskole

Hesselager, hospital, 1500 tallet, bruges nu af kirkens personale.

Varighed: 7 moduler a 90 minutter plus ekskursion til landsby eller ”Den fynske landsby”

Forløbet er beregnet på: **Historie A 1.g/ Kultur- og samfundsfag, 1.HF**

STX og HF tilgangen til Landsbyer kunne have følgende vinkel:

Landsbyfællesskabet til år 1800 – og bevaring og formidling af landsbyernes historie.

Mål STX:

- dokumentere viden om forskellige samfundsformer
- analysere samspillet mellem mennesker, naturgrundlag og samfund gennem tiderne
- indsamle og systematisere informationer om og fra fortiden
- bearbejde forskelligartet historisk materiale og forholde sig metodisk-kritisk dokumenterende til eksempler på brug af fortiden.

Mål HF:

- anvende viden om centrale epoker til at opnå forståelse af sammenhænge af kulturel og samfundsmæssig art i Danmarkshistorien
- indsamle, analysere og kritisk anvende forskelligartede materialetyper

Plan:

1.modul: **Danmark affolkes.** Se navnene på de 53 landsbyer, der dør over de næste 30 år.

Lars Aarup: Disse 53 landsbyer dør

Tommy Brandi Krog: Lad falde, hvad ikke kan stå?

Checklisten: Er din by lukningstruet?

<http://www.landdistrikterne.dk/pdf/Landsbydoed%20Samvirkes%20artikler.pdf>

Forslag til vinkling: Hvad er en landsby? Hvorfor affolkes landsbyerne? Hvordan klarer landsbyer, I kender, checklisten?

2.modul: **Landsbyen som ramme om de fleste fynboers liv.**

www.historiskatlas.dk - landsbyer – introduktion

Lidt om landsbyer

http://www.dr.dk/undervisning_flash/Et_godt_kvarter/6_landsby.htm

Moderne tider? Fynske landbosamfund i 1800-tallet .

<http://museum.odense.dk/sitecore/content/DFLUdstilling.aspx>

Forslag til vinkling: Hvordan fungerede landsbyfællesskabet, praktisk, økonomisk og socialt?.

3.modul: **Viby, Viby Sogn, en fynsk landsby set gennem Historisk Atlas**

Klassen bruger Atlaset til at undersøge en konkret case, Viby, Viby Sogn. ved hjælp af www.historiskatlas.dk – landsbyer

Stikord fra tegnforklaringer:

Alder: Mellem vikingetid og middelalder, middelalder, efter middelalderen

Anlægstype: Adelby ("oprindelig" landsby , adelby med kirke, rydningsby (hvor der tidligere var skov). Torp (udflytterlandsby)

Stikord til "brødeteksten" om Viby:

Hvad betyder navnet? Hvem ejede gårdene? Hvordan var deres indbyrdes størrelsesforhold? Hvor meget af Landsbyens jord blev dyrket? Hvilke andre bygninger lå i landsbyen? Hvornår blev landsbyen udskiftet? Hvordan blev jorden fordelt? (udskiftningstype?)

Historisk Atlas Fyn – herregårde – introduktion til herregårde (om spor i landskabet)

Stikord fra Introduktion: Forskellen på hovedgårdslandskaber og landsbyområder.

Landsbyer med lige store gårde (egalisering), husmandskolonier og landarbejderboliger.

Kort som kilder: Landsbyen i landskabet

Læs om kortet under "i" ved kortnavnet,

Hvad fortæller de tidlige kort om landsbyernes historie, og hvad kartograferne lagde vægt på

Hvad fortæller de senere kort om udskiftningen – kan den oprindelige dyrkningsstruktur anes?

Hvilke bygninger kommer til i 1800- og 1900 tallet?

Hvilke bygninger er kommet til i dag?

4.modul: Undersøg og sammenlign udvalgte **fynske landsbyers historie** ved hjælp af .
www.historiskatlas.dk

Overvej, hvilken kildeværdi, den eksisterende landsby har til livet på landet – historisk set?

5.-6 modul: **Landsbyhistorier:** :

www.historiskatlas.dk – landsbyer

http://museum.odense.dk/Den_Fynske_Landsby.aspx

http://museum.odense.dk/Den_Fynske_Landsby/DFLOnline.aspx

Fynske bygninger på Frilandsmuseet i Brede <http://www.natmus.dk/sw4622.asp>

www.historiskatlas.dk – fredede bygninger – kulturmiljø/fredningsår.

Man kan ikke søge på ”landsby” men man kan undersøge landsbymarkeringerne for at finde ud af, hvilke bygningstyper, der er blevet fredet, og hvornår.

Peter Dragsbo tager til landsbyen Himmark på Als

<http://agent.dril.dk/agent/style/undervisning/?play51536>

Thomas Bloch Ravn: Fredning og museum må ikke forveksles.

<http://www.dengamleby.dk/acrobat/fredning.pdf>

Forslag til vinkling: Hvilke historier om landsbyen fortæller hhv. de eksisterende landsbyer, skiftende perioders fredninger og frilandsmuseer?

7.modul: Afrunding: Klassediskussion: **Lad falde, hvad ikke kan stå?** (se 1.modul)

Skal landsbyerne bevares? Hvorfor? Hvordan?

(evt. som rollespil, hvor paneldeltagere af grupper ”klædes på” med argumenter).

Forløbet kan udbygges med en Danmarkshistorisk grundbog, evt. suppleret med

Løkke (1999), Anne og Jacobsen, Annette Faye: Familieliv i Danmark 1550 – 2000., Systime
 Bryld (1982), Carl Johan og Haue, Harry: Det Agrare Danmark 1680-1980’erne., Systime.

Links:

www.historiskatlas.dk

DR undervisning: Landsbyen

<http://www.dr.dk/Undervisning/Etgodtkvarter/Landby/Landsbyen.htm>

Arbejdsliv på landet i dag: http://www.dr.dk/gymnasium/emner/landliv_nu/arbejdsliv/arbejdsliv.asp

Dansk Landbrugsmuseum <http://www.gl-estrup.dk/>

Frilandsmuseet <http://www.natmus.dk/sw4621.asp>

Den Fynske Landsby: http://museum.odense.dk/Den_Fynske_Landsby.aspx

Fredede bygninger på Fyn: http://museum.odense.dk/Fredede_bygninger/Om_fredede_bygn.aspx

Derfor drak Jeppe. Peter Henningsen interviewes om disputats af Bent Blüdnikow, 2006
<http://www.berlingske.dk/article/20060331/kultur/103310227/> (bl.a. forskellen på bøndernes forhold på Fyn og Sjælland).

Institut for forskning og udvikling i landdistrikter <http://www.sdu.dk/iful>

Undervisningsmateriale fra Landbrugsrådet: ("eksemplariske" moderne landbrug og flowdiagram)
<http://www.landbrug.dk/smcms/Ungdomsuddannelserne/Erhvervsøkonomi/6726/Index.htm?ID=6726>

Baggrundslitteratur:

Christensen (1991), Jørgen F.: Rundt til danske vandmøller. Forlaget Cronic.

Myrtue (2005), Anders: En landsby fra H.C. Andersens tid, Fynske Minder 2005, s. 39-57

Pedersen (1982), Finn Stendal: Fynske landsbyer ca. 1500-1800, Fynske Årbøger 1982, s.7-26

Porsmose (1987), Erland: De fynske landsbyers historie – i dyrkningsfællesskabets tid. Odense Universitetsforlag.

Porsmose (2008), Erland: Danske landsbyer. Gyldendal

Thorhauge (2008), Sally og Ane Hejlskov Larsen: Museumsgrundbogen. Kunsten at læse et museum. Systime.

Wøllekær (1993), Johnny: Fattiggårdene på Fyn. Landbohistorisk Selskab. s.13 ff. Om hospitaler mm.

1.r holder frikvarter foran skolen i Den fynske Landsby 2007